

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే సుందరకాండే

॥ దశమః సర్గః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ దశమః సర్గః ॥

అంతఃపురే సుప్తం రావణం ప్రగాఢనిద్రానిమగ్నాస్తస్య స్త్రీయశ్చ దృష్ట్వా

మందోదరీం సీతాం మత్స్యా హనుమతో హర్షః

తత్ర దివ్యోపమం ముఖ్యం స్ఫాటికం రత్నభూషితం ।
అవేక్షమాణో హనుమాన్ దదర్శ శయనాసనం ॥ 5.10.1 ॥

దాంతకాంచనచిత్రాంగైర్వైదూర్యైశ్చ వరాసనైః ।
మహార్హాస్తరణోపేతైరుపపన్నం మహాధనైః ॥ 5.10.2 ॥

తస్య చైకతమే దేశే దివ్యమాలోపశోభితం ।
దదర్శ పాండురం ఛత్రం తారాధిపతిసన్నిభం ॥ 5.10.3 ॥

జాతరూపపరిక్షిప్తం చిత్రభానోః సమప్రభం ।
అశోకమాలావితతం దదర్శ పరమాసనం ॥ 5.10.4 ॥

వాలవ్యజనహస్తాభిర్వీజ్యమానం సమంతతః ।
గంధైశ్చ వివిధైర్జుష్టం వరధూపేన ధూపితం ॥ 5.10.5 ॥

పరమాస్తరణాస్తీర్ణమావికాజినసంవృతం ।
దామభిర్వరమాల్యానాం సమంతాదుపశోభితం ॥ 5.10.6 ॥

తస్మిన్ జీమూతసంకాశం ప్రదీప్తోజ్జ్వలకుండలం ।
లోహితాక్షం మహాబాహుం మహారజతవాససం ॥ 5.10.7 ॥

లోహితేనానులిప్తాంగం చందనేన సుగంధినా ।
సంధ్యారక్తమివాకాశే తోయదం సతడిద్గుణం ॥ 5.10.8 ॥

వృతమాభరణైర్దివ్యైః సురూపం కామరూపిణం |
సవృక్షవనగుల్మాఢ్యం ప్రసుప్తమివ మందరం || 5.10.9 ||

క్రీడితోష్పరతం రాత్రౌ వరాభరణభూషితం |
ప్రియం రాక్షసకన్యానాం రాక్షసానాం సుఖావహం || 5.10.10 ||

పీత్వాప్యపరతం చాపి దదర్శ స మహాకపిః |
భాస్వరే శయనే వీరం ప్రసుప్తం రాక్షసాధిపం || 5.10.11 ||

నిఃశ్వసంతం యథా నాగం రావణం వానరోత్తమః |
ఆసాద్య పరమోద్విగ్నః సోపాసర్పత్ సుభీతవత్ || 5.10.12 ||

అథారోహణమాసాద్య వేదికాంతరమాశ్రితః |
క్షీబం రాక్షసశార్దూలం ప్రేక్షతే స్మ మహాకపిః || 5.10.13 ||

శుశుభే రాక్షసేంద్రస్య స్వపతః శయనం శుభం |
గంధహస్తీని సంవిష్టే యథా ప్రస్తవణం మహాత్ || 5.10.14 ||

కాంచనాంగదసన్నధౌ దదర్శ స మహాత్మనః |
విక్షిప్తౌ రాక్షసేంద్రస్య భుజావింద్రధ్వజోపమౌ || 5.10.15 ||

ఐరావతవిషాణాగైరాపీడనకృతవ్రణౌ |
వజ్రోల్లిఖితపీనాంసౌ విష్ణుచక్రపరిక్షతౌ || 5.10.16 ||

పీనౌ సమసుజాతాంసౌ సంగతౌ బలసంయుతౌ |
సులక్షణనఖాంగుష్ఠౌ స్వంగులీయకలక్షితౌ || 5.10.17 ||

సంహతౌ పరిఘాకారౌ వృత్తౌ కరికరోపమౌ |
విక్షిప్తౌ శయనే శుభ్రే పంచశీర్షావివోరగౌ || 5.10.18 ||

శశక్షతజకల్పేన సుశీతేన సుగంధినా |
చందనేన పరాధ్యేన స్వనులిప్తౌ స్వలంకృతౌ || 5.10.19 ||

ఉత్తమస్త్రీవిమృదితౌ గంధోత్తమనిషేవితౌ |
యక్షపన్నగంధర్వదేవదానవరావిణౌ || 5.10.20 ||

దదర్శ స కపిస్తస్య బాహలా శయనసంస్థితౌ |
మందరస్యాంతరే సుప్తౌ మహాహీ రుషితావివ || 5.10.21 ||

తాభ్యాం స పరిపూర్ణాభ్యాముభాభ్యాం రాక్షసేశ్వరః |
శుశుభేఽచలసంకాశః శృంగాభ్యామివ మందరః || 5.10.22 ||

చూతపున్నాగసురభిర్భక్తులోత్తమసంయుతః |
మృష్టాన్నరససంయుక్తః పానగంధపురః సరః || 5.10.23 ||

తస్య రాక్షసరాజస్య నిశ్చక్రామ మహాముఖాత్ |
శయానస్య వినిఃశ్వాసః పూరయన్నివ తద్ గృహం || 5.10.24 ||

ముక్తామణివిచిత్రేణ కాంచనేన విరాజితా |
ముకుటేనాపవృత్తేన కుండలోజ్జ్వలితాననం || 5.10.25 ||

రక్తచందనదిగ్ధేన తథా హారేణ శోభినా |
పీనాయతవిశాలేన వక్షసాభివిరాజితా || 5.10.26 ||

పాండురేణాపవిధేన క్షౌమేణ క్షతజేక్షణం |
మహార్హేణ సుసంవీతం పీతేనోత్తరవాససా || 5.10.27 ||

మాషరాశిప్రతీకాశం నిఃశ్వసంతం భుజంగవత్ |
గాంగే మహతి తోయాంతే ప్రసుప్తమివ కుంజరం || 5.10.28 ||

చతుర్భిః కాంచనైర్ద్రిషైర్ద్రిప్యమానం చతుర్ద్రిశం |
ప్రకాశీకృతసర్వాంగం మేఘం విద్యుద్గణైరివ || 5.10.29 ||

పాదమూలగతాశ్చాపి దదర్శ సుమహాత్మనః |
పత్నీః స ప్రియభార్యస్య తస్య రక్షఃపతేర్గ్రహే || 5.10.30 ||

శశిప్రకాశవదనా వరకుండలభూషణాః |
అమ్లానమాల్యాభరణా దదర్శ హరియూథపః || 5.10.31 ||

నృత్యవాదిత్రకుశలా రాక్షసేంద్రభుజాంకగాః |
వరాభరణధారిణ్యో నిషణ్ణా దదృశే కపిః || 5.10.32 ||

వజ్రవైదూర్యగర్భాణి శ్రవణాంతేషు యోషితాం |
దదర్శ తాపనీయాని కుండలాన్యంగదాని చ || 5.10.33 ||

తాసాం చంద్రోపమైర్వక్తైః శుభైర్లలితకుండలైః |
విరరాజ విమానం తన్నభస్తారాగణైరివ || 5.10.34 ||

మదవ్యాయామఖిన్నాస్తా రాక్షసేంద్రస్య యోషితః |
తేషు తేష్వవకాశేషు ప్రసుప్తాస్తనుమధ్యమాః || 5.10.35 ||

అంగహరైస్తథైవాన్యా కోమలైర్పృత్యశాలినీ |
విన్యస్తశుభసర్వాంగీ ప్రసుప్తా వరవర్ణినీ || 5.10.36 ||

కాచిద్ వీణాం పరిష్వజ్య ప్రసుప్తా సంప్రకాశతే |
మహానదీప్రకీర్ణేవ నలినీ పోతమాశ్రితా || 5.10.37 ||

అన్యా కక్షగతేనైవ మద్భుకేనాసితేక్షణా |
ప్రసుప్తా భామినీ భాతి బాలపుత్రేవ వత్సలా || 5.10.38 ||

పటహం చారుసర్వాంగీ న్యస్య శేతే శుభస్తనీ |
చిరస్య రమణం లభ్యా పరిష్వజ్యేవ కామినీ || 5.10.39 ||

కాచిద్ వీణాం పరిష్వజ్య సుప్తా కమలలోచనా |
వరం ప్రియతమం గృహ్యా సకామేవ హి కామినీ || 5.10.40 ||

విపంచీం పరిగృహ్యన్యా నియతా నృత్యశాలినీ |
నిద్రావశమనుప్రాప్తా సహకాంతేవ భామినీ || 5.10.41 ||

అన్యా కనకసంకాశ్చైర్మదుపీనైర్మనోరమైః |
మృదంగం పరివిధ్ధ్యాంగైః ప్రసుప్తా మత్తలోచనా || 5.10.42 ||

భుజపాశాంతరస్థేన కక్షగేన కృశోదరీ |
పణవేన సహానింద్యా సుప్తా మదకృతశ్రమా || 5.10.43 ||

డిండిమం పరిగృహ్యన్యా తథైవాసక్తడిండిమా |
ప్రసుప్తా తరుణం వత్సముపగుహ్యేవ భామినీ || 5.10.44 ||

కాచిదాడంబరం నారీ భుజసంభోగపీడితం |
కృత్వా కమలపత్రాక్షీ ప్రసుప్తా మదమోహితా || 5.10.45 ||

కలశీమపవిధ్ధ్యాన్యా ప్రసుప్తా భాతి భామినీ |
వసంతే పుష్పశబలా మాలేవ పరిమార్జితా || 5.10.46 ||

పాణిభ్యాం చ కుచౌ కాచిత్ సువర్ణకలశోపమౌ |
ఉపగుహ్యబలా సుప్తా నిద్రాబలపరాజితా || 5.10.47 ||

అన్యా కమలపత్రాక్షీ పూర్ణేందుసదృశాననా |
అన్యామాలింగ్య సుశ్రోణీం ప్రసుప్తా మదవిహ్వలా || 5.10.48 ||

ఆతోద్యాని విచిత్రాణి పరిష్వజ్య వరస్త్రియః |
నిపీడ్య చ కుచైః సుప్తాః కామిన్యః కాముకానివ || 5.10.49 ||

తాసామేకాంతవిన్యస్తే శయానాం శయనే శుభే |
దదర్శ రూపసంపన్నామథ తాం స కపిః స్త్రియం || 5.10.50 ||

ముక్తామణిసమాయుక్తైర్భూషణైః సువిభూషితాం ।
విభూషయంతీమివ చ స్వశ్రియా భవనోత్తమం ॥ 5.10.51 ॥

గౌరీం కనకవర్ణాభామిష్టామంతః పురేశ్వరీం ।
కపిర్మందోదరీం తత్ర శయానాం చారురూపిణీం ॥ 5.10.52 ॥

స తాం దృష్ట్వా మహాబాహుర్భూషితాం మారుతాత్మజః ।
తర్కయామాస సీతేతి రూపయౌవనసంపదా ।
హర్షేణ మహతా యుక్తో ననంద హరియూథపః ॥ 5.10.53 ॥

ఆస్ఫోటయామాస చుచుంబ పుచ్ఛం
ననంద చిక్రీడ జగౌ జగామ ।
స్తంభానరోహన్నిపపాత భూమౌ
నిదర్శయన్ స్వాం ప్రకృతిం కపీనాం ॥ 5.10.54 ॥

॥ ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే సుందరకాండే దశమః సర్గః ॥